

Forfatter: Grundtvig, N. F. S.

Titel: Udrag fra Mands Minde 1788-1838. Foredrag over det sidste halve Aarhundredes Historie

Citation: Grundtvig, N. F. S.: "Grundtvigs værker", i Grundtvig, N. F. S.: *Grundtvigs værker*, Faculty of Arts, Aarhus University, s. 533. Onlineudgave fra Grundtvigs Værker: https://tekster.kb.dk/catalog/gv-1838_599-txt-shoot-idm14872/facsimile.pdf (tilgået 02. maj 2024)

Anvendt udgave: Grundtvigs værker

Ophavsret: Materialet er dedikeret til public domain. Du kan kopiere, ændre, distribuere og fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk dog altid at kreditere ophavsmanden.

[Læs CC0-erklæringen](#)

han virkede stærkere paa mig end paa dem, der baade forstod ham langt bedre og tilegnede sig langt mere af hans Anskuelse, det er først nylig blevet mig klart, og det er egentlig, hvad jeg nødvendig maatte fortælle Dem. Men i forbigaaende maa jeg dog ønske at Øblenschläger, eller endnu bedre Steffens selv, en Gang vilde fortælle baade Dem og mig sit Tog til Danmark 1802 og 3; thi De kan slet ikke, og jeg kun meget dunkelt forestille mig denne jeg tør godt sige: verdenshistoriske Begivenhed i hele sin Udstrækning. Hvad jeg imidlertid kan give, staar ogsaa her til Deres Tjeneste.

Steffens var, som De nok [vød], Ven af Schelling, Ven af Tieck og i det hele en lyslevende og kæmpemæssig Deltager i den poetisk-filosofiske Opstand mod Aandløsheden i alle Retninger, som paa Overgangen til det nittende Aarhundrede i Tyskland begrov det attende, før det endnu fik Stunder til at dø. Her inde vidste man imidlertid endnu saa godt som slet intet af denne Revolution i Tankeverdenen; vore Teologer var ikke kommet videre end til lidt af Kant og mindre af Fichte, og var endda et godt Stykke foran vor gamle Filosof [Riisbrigh], der endnu tænkte og sluttede med Wolf fra Anno ét i forrige Aarhundrede; vore Æstetikere trode halv paa Lessing og halv paa Batteux; vore Digtare, som, paa Baggesen nær, der rejste udenlands, hvilede paa deres Lavrbær, kjendte næppe til Schiller og Goethe, endsig til Shakspeare, og var i det mindste fri for enten at ligne eller efterligne dem; vore Historikere havde ikke Tanke om, at der skulde være mindste Sammenhæng mellem Livet og dets Beskrivelse; thi Frederik Suedorff, som havde et herligt Blik derfor, havde en uheldig Død henrevet i hans Ungdom; og vor Læseverden havde aldeles tabt sig i Beundring af Lafontaines Romaner og Kotzebues Skuespil.

Tænk Dem nu, om De kan, pludselig uden Kald og Varsel Steffens dukke op midt i Hovedstaden og stille sig paa Lærestolen, som Fyr og Flamme, en tysk Filosof og Æstetiker af den nyeste Skole, langt mer poetisk end alle de Digtare, man kjendte, legende med Lynild som en ungdommelig Svovs, og, ved en besynderlig Tilskikkelse, vort Modersmaal tusend Gange magtigere end de, der aldrig kom over Elben, — tænk Dem det, om De kan! da ser De den lyslevende Herakles mellem Skyggerne i

Hades. Saaledes saa' jeg ham, skjønt dunkelt, og Indtrykket af dette Syn det var omtrent hans Tales Virkning paa mig; thi hans Kunst-Sprog var mig til Dels uforstaaeligt, til Dels pudserligt, og hans Anskuelse af Naturhistorie og Kunst dels uden Tvivl temmelig dunkel for ham selv, og i mine Øjne forunderlig sværmerisk. Men at der virkelig er noget til, man ikke blot for Spas, men for ramme Alvor, maa kalde Begjstring, ja, at der i Menneske-Barmen kan slumre en højere Livs-Kraft, som, naar den bryder ud i en tilsvarende Ordstrøm, og vi ikke haardnakket stopper vort Øre, henriver os med sig, til den standser, — derom blev jeg lovende overbevist; og denne højere Veltalenhed, dette vingede Ord, der, i det mindste saa længe det varer, saa længe det lyder, svæver som en mægtig Aand over vore Isser, tronor som en Konge midt iblandt sine Fjender, det lærte jeg at kjende og beundre, at elske og ønske mig, og dermed var jeg omvendt til Tro paa Livs-Kraften i det usynlige, paa Aand og Aands-Verden, som noget aldeles virkeligt, og som en langt højere og kraftigere Virkelighed, end den, vi se for Øjne.

[Siden den Tid har jeg vidst, at] medens det aandløse Ord kun er saa meget værdt som den Tankerække, det mere betegner end udtrykker, saa er derimod det aandfulde Ord sin egen Hovedsag, fordi Aand er dets Hovedindhold, saa dets Virkning beror ikke paa det øjeblikkelige Bifald, det skaffer en Tankerække, men paa Indtrykket og Fastheden af den Tro, det altid vækker paa Aandens Verden. Og nu, m. H., nu siger jeg som Videnskabsmand: dér har De Nøglen til Menneske-Gaaden i hvert Folk og hver Tidsalder, i den hele Slægt som i Enkeltmanden: et aandfuldt, levende, mundtligt Ord paa Modersmaalet, det er den gennem Verdens-Historien saabnære Hemmelighed, hvorpaa enhver Mand maa tro, som skal blive klog paa Menneske-Livet, hvorpaa hvert Folk maa tro, som skal blive kraftigt og lykkeligt, og hvorpaa Slægten maa blive ved at tro, hvis den nogen Sinde skal naa sit Maal og se sit Levnedsløb forklaret. Denne simple, men dybe og gennemgribende Sandhed: at Mennesket i det store som i det smaa, i det hele som i det enkelte, staar og falder, synker og stiger med dette Aandens mundtlige Ord paa Modersmaalet, den forklarer da naturligvis ogsaa Nyaarstidens Historie, og det

